

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

วิจารณ์โดย จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์*

ชาห์, สุดาห์. (2559). *ราชันผู้พลัดแผ่นดิน เมื่อพม่าเสียเมือง* (The King in Exile: The Fall of the Royal Family of Burma). (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : มติชน.423 หน้า.

ISBN: 978-974-02-1329-1

เป็นหนังสือที่วาดด้วยประวัติศาสตร์พม่า เล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับราชวงศ์พม่า สมัยหลังในยุคของพระเจ้ามินโดง (Mindon, ค.ศ.1853-1875/พ.ศ.2396-2418) และพระเจ้าธีบอ (Thibaw, ค.ศ. 1875-1885/พ.ศ.2418-2428) ซึ่งเป็นยุคสมัยแห่งสองกษัตริย์ผู้ครองกรุงมณฑลเย้นนี้เป็นยุคสุดท้ายของการปกครองโดยระบอบกษัตริย์ ก่อนที่พม่าจะตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษและถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอังกฤษอินเดีย (British India Empire) เมื่อ ค.ศ.1885ยังผลให้พระเจ้าธีบอและพระนางศุภยาลัต กษัตริย์และราชินีองค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์คองบองของพม่าสูญเสียพระราชอำนาจลงพร้อมกับการเข้ายึดครองของอังกฤษ กษัตริย์ผู้เยาว์ชันษาและครอบครัวถูกส่งไปพำนักยังชนบทอันห่างไกลในอินเดีย เพื่อตัดโอกาสฟื้นฟูราชบัลลังก์ หลายทศวรรษผ่านไป ทายาทราชินิกุลรุ่นต่อๆ มารับรู้เรื่องชาติกำเนิดของตนต่างกันไป บ้างโหยหาความรู้โรจน์ของวันวาน บ้างปล่อยวางไปตามวิถีของผู้แพ้ บ้างขมขื่นจากสถานะและข้อผูกมัดที่จำกัดเสรีภาพแห่งชีวิตและจิตใจเขียนโดย สุดาห์ชาห์(Sudha Shah) เธอเป็นนักวิชาการอิสระที่สนใจประเด็นความเป็นมนุษย์และเป็นชาวอินเดีย อดีตอาณานิคมอังกฤษเช่นเดียวกัน จึงนับว่า*ราชันผู้พลัดแผ่นดิน เมื่อพม่าเสียเมือง* เล่มนี้เป็นแหล่งข้อมูลที่เข้มข้นเจาะลึก ละเอียดยรอบคอบ และวางตัวเป็นกลาง เพราะถ่ายทอดโดย “คนนอก” ของเหตุการณ์

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

หนังสือ *ราชันผู้พลัดแผ่นดิน เมื่อพม่าเสียเมือง* เล่มนี้ เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอความเป็นไป 2 ประการ

ประการแรกคือ ครอบครัวที่เรื่องอำนาจและมั่งคั่งดำรงตนอยู่อย่างไรท่ามกลางความโดดเดี่ยวและถูกตัดขาดจากสังคม ที่ครั้งหนึ่งพวกเขาเคยดำรงอยู่ในสถานะที่ได้รับการเคารพยกย่องบูชาในพม่า

ประการที่สองคือ สมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไรหลังจากการเนรเทศสิ้นสุดลง

ภายในหนังสือเล่มนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ภาค ประกอบด้วยภาคแรก : ก่อนการเนรเทศกล่าวถึง กษัตริย์และพระราชินีในระหว่างครองราชย์ โดยผู้เขียนพบว่าภูมิหลังเหล่านี้มีผลกระทบต่อชีวิตของครอบครัว กษัตริย์อย่างมากในระหว่างและภายหลังการเนรเทศ ส่วน ภาคสอง : ระหว่างเนรเทศ และ ภาคสาม : หลังการเนรเทศเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือเล่มนี้ ว่าด้วยรายละเอียดของชีวิตครอบครัวกษัตริย์ในระหว่าง และหลังการเนรเทศทั้งสามภาคมีความสมบูรณ์ในตัว แต่มีลักษณะร่วมอันเป็นความโดดเด่นของหนังสือ ซึ่งอาจสรุปได้เป็นหลายประเด็น ได้แก่ การตีแผ่ประวัติศาสตร์พม่ายุคสิ้นสุดราชวงศ์ต่อเนื่องสัมพันธ์กับการ ที่ราชอาณาจักรต้องตกเป็นอาณานิคมของจักรวรรดิอังกฤษนับแต่ ค.ศ. 1885 โดยอธิบายผ่านชีวิตของ พระเจ้าจีบอและพระนางศุภยาลัต โดยไม่ทันรู้ตัว ผู้อ่านสามารถซึมซับและเข้าใจการเมืองราชสำนัก การเมือง ของโลกยุคอาณานิคมสอดประสานกันไปกับลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของทั้งพม่าและอังกฤษที่ชะตากรรม พัดพาให้ต้องมาสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก หนังสือเล่มเดียวกันนี้ยังช่วยให้เข้าใจในตัวตนที่เป็นรูปธรรมของ การต้องตกเป็นอาณานิคมของชาติมหาอำนาจผ่านวิธีการที่ชาติมหาอำนาจจลิตรอนอำนาจและสิทธิเสรีภาพ ของบุคคลที่ครั้งหนึ่งเคยมีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นการปล้น การฉ้อฉล การบังคับขู่เข็ญ การควบคุม การใช้ชีวิต

ผู้วิจารณ์ติดตามหาอ่านหนังสือเล่มนี้ ด้วยเกิดจากการที่ข้าพเจ้าเคยชื่นชอบหนังสือเรื่อง พม่าเสียเมือง บทประพันธ์ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งมีลีลาการเขียนได้อรรถรส เห็นภาพ น่าตื่นเต้น ติดตาม เหมือน ดั่งนวนิยาย ไม่ใช่หนังสือประวัติศาสตร์ทั่วไปข้าพเจ้าอยากหาข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจึงติดตามหาอ่านหนังสือ ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตามมา เพื่อเปรียบเทียบถึงความน่าเชื่อถือ มุมมองและลีลาของนักเขียนแต่ละคนเป็นอย่างไร ซึ่งข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือเรื่องพระนางศุภยาลัต และ ราชันผู้พลัดแผ่นดิน เมื่อพม่าเสียเมืองต่อมาตาม ลำดับ หนังสือเล่มนี้เปิดมุมมองใหม่ๆที่ผู้เขียนใช้เวลาถึง 7 ปี ในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลในการเขียน เป็นสารคดี กึ่งชีวประวัติสุดเข้มข้นที่บอกเล่าประวัติศาสตร์พม่ายุคอาณานิคมอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด ทั้งยังตีแผ่ รายละเอียดและข้อเท็จจริงนานาประการทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ประวัติศาสตร์ช่วงรอยต่อที่สำคัญยิ่ง งานชิ้นนี้ ไม่เพียงเชื่อมโยง ยุค เชื่อมสมัย แสดงการเปลี่ยนผ่านจากความเป็นจารีตระบบกษัตริย์สู่ยุคอาณานิคม แต่ยังเชื่อม แผ่นดินจากกลุ่มอิรวดีสู่อนุทวีปอินเดีย และเชื่อมโยงเรื่องราวชีวิตของครอบครัวหนึ่งสู่อีกหลายชีวิตและโลกกว้าง ทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม อันเป็นสภาวะที่ทั้งหลอมกลืนและแวดล้อมชะตากรรมของผู้พลัดถิ่น ที่ครั้งหนึ่งเคยหยดเย็นเหนือแผ่นดินทุกชีวิตในปฐพี แต่ต้องกลายมาเป็นปุณฺชนที่ไร้แม้แต่สถานะของความเป็น พลเมืองเสรีในแผ่นดินที่ต้องพลัดมาตั้งรกรากอย่างไม่เต็มใจ